מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל :

גמ' *אמר רבי אבינא א"ר ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה : ואם היה בעל בשר וכו' : אמר שמואל קטן המסורבל בבשר רואין אותו כ"ז שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למול, ואם לאו צריך למול ~~במתניתא תנא~~ *רשב"ג אומר קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למולו ואם לאו אינו צריך למולו מאי בינייהו איכא בינייהו נראה ואינו נראה : מל ולא פרע : ת"ר *המל אומר אקב"ו על המילה, אבי הבן אומר אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו העומדים אומרים כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמע"ט והמברך אומר אשר קידש ידיד מבטן, חוק בשארו שם, וצאצאיו חתם באות ברית קדש, על כן בשכר זאת אל חי חלקנו צוה* להציל ידידות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא"י כורת הברית המל את הגרים אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אקב"ו על המילה והמברך אומר אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר °אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית המל את העבדים אומר אקב"ו על המילה והמברך אומר אקב"ו למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית *שאילמלא דם ברית חוקות שמים וארץ לא נתקיימו שנאמ' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית:

[נדרים לב.]

תורה אור

°ירמיה לג

הדרן עלך רבי אליעזר דמילה

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת בי"ט ונותנין לתלויה בשבת וחכ"א אין תולין את המשמרת בי"ט ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה בי"ט :

גמ' השתא ר"א אוסופי אהל עראי לא מוספינן, למיעבד לכתחלה שרי? מאי היא דתנן *פקק החלון ר"א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן *הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בי"ט ואין צ"ל בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אומר אין מוסיפין בי"ט ואין צ"ל בשבת וחכ"א מוסיפין בשבת ואין צ"ל ביום טוב? ר"א סבר לה כרבי יהודה דתניא *אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש אימר דשמעינן ליה לר' יהודה במכשירין שאי אפשר לעשותם מערב יום טוב, במכשירין שאפשר לעשותם מעיו"ט מי שמעת ליה? דר"א עדיפא מדרבי יהודה: וחכ"א: איבעיא להו תלה מאי? אמר רב יוסף תלה חייב חטאת, א"ל אביי אלא מעתה תלא כוזא בסיכתא הכי נמי דמיחייב?

אלא

פרע . גילה : גמ' רוב גובהה . לא תימא "רוב העטרה" דקתני מתני' רוב היקפה אלא אפילו רוב גובהה במקום אחד : קטן המסורבל בבשר . פלטרו"ש בלע"ז שמן ועב ולאחר שנימול נראה כמכסהו : כל זמן שמתקשה . ומתוך הקישוי מתפשט בשרו ; בדשמואל גרסינן "ונראה מהול", במתניתא גרסינן "ואינו נראה מהול": איכא בינייהו נראה ואינו נראה . לשמואל "נראה מהול" הוא דאין צריך למולו הא נראה ואינו נראה צריך , למתניתא 'אינו נראה' הוא דצריך הא נראה ואינו נראה אינו צריך : אשר קידש ידיד מבטן . יצחק קרי ידיד על שם "אשר אהבת" (בראשית כב) : מבטן . דקודם שנולד נתקדש למצוה זו דכתיב (שם יז) אבל שרה אשתך וגו' והקימותי את בריתי אתו" היינו מילה : בשארו . בבשרו : שם . חק של מילה : וצאצאיו . אחריו: חתם באות . זו של ברית קדש : צוה להציל ידידות שארינו משחת . מגיהנם דכתיב גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו (זכריה ט):

הדרן עלך ר' אליעזר דמילה

תולין את המשמרת . שמסננין בה שמרי יין ומותח פיה לכל צד בעגול ונעשה כאהל על חלל הכלי שקורין אשטול"א ואע"ג דעביד אהל, שרי בי"ט כדמפרש בגמרא אבל בשבת מיתלא לכתחילה לא , אבל אם תלויה היא נותנין לתוכה שמרים ומסנן דאין דרך בורר בכך : גמ' פקק החלון . כגון ארובת הגג: אלא להוסיף . כגון פקק זה שאינו אלא תוספת עראי על האהל : סבר ליה כרבי יהודה . הלכך הכא שרי דמכשירי אוכל נפש הוא : שאי אפשר לעשותן מעי"ט . כגון שפוד שנרצם בי"ט : עדיפא . חזקה דהוא שרי אפילו מכשירין שאפשר מעיו"ט : תלה כוזא בסיכתא . תלה כלי קטן במגוד : ה"נ דמיחייב . והכא מאי חיובא איכא באהל עראי , בנין גמור לא הוי , ומדרבנן הוא דמיתסר :

אלא

מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל . תימה אמאי איצטריך למיתני האי כיון דכבר תנא דבשר החופה את רוב העטרה מעכב המילה וכי לא פרע עדיין רוב עטרה מכוסה : אבי הבן אומר כו' . רבינו שמואל גרים אבי הבן ברישא והדר המל אומר וכבר הנהיג לעשות כן לברך אבי הבן קודם המילה משום דלהכניסו להבא משמע כדאמרינן בפ"ק דפסחים (ד' ז: ושם) בלבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע ועוד *דכל המצות מברך [שם] עליהן עובר לעשייתן ור"ת החזיר המנהג לקדמותו וגרס המל ברישא והדר אבי הבן כמו שכתוב בכל הספרים וכן מוכח כולה סוגיא מדקאמר העומדים שם אומרים כשם שהכניסו לברית מכלל שכבר הכניסו ועוד דגבי גר דבסמוך גרס ברישא המל כו' והדר המברך אומר אקב"ו למול את הגרים ונראה הוא שזהו כנגד ברכת אבי הבן והתם א"א לשנות הגירסא שיש באותה ברכה להטיף מהן דם ברית כו' ברוך כורת הברית משמע דכל זה הוא אחר המילה ועוד דהמברך מברך לעולם אחר המילה כמו במילת קטן והיא דפסחים ה"פ בלבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע טפי מלשעבר ומיהו לשעבר נמי משמע כי פליגי בעל ביעור מר סבר דמשמע מעיקרא טפי מלהבא ומר סבר להבא נמי משמע כמו מעיקרא והא דאמרינן דכל המצות מברך עובר לעשייתן ה"מ כשהמברך עצמו עושה המצוה : ידיד מבטן . אומר ר"ת שהוא אברהם אבינו שנקרא ידיד שנאמר (ירמיה יא) מה לידידי בביתי כדדרשינן במנחות בפרק כל המנחות (ד' נג: ושם) ושלשת האבות נזכרים חוק בשארו שם הוא יצחק וצאצאיו חתם באות ברית קדש הוא יעקב וצאצאיו הוא ובניו כמו שתרגם יונתן הצאצאים והצפיעות בניא ובני בניא (ישעיה כב) כלומר יוצאי חלציו*: במצותיו וצונו למול את העבדים . שנאמר יליד בית ומקנת כסף (בראשית יז) :

הדרן עלך ר' אליעזר דמילה

תולין · אבל נותנין לתלויה ביום טוב . וצריך לפרש ולומר שאם היה עושהו מאתמול לא היה טוב כל כך וחזק והא דתניא בפרקין דלעיל (ד' קלד· ושם) דאין מסננין את החרדל במסננת שלו בי"ט , אם היה עושהו מאתמול לא היה מתקלקל : דרבי אליעזר עדיפא מדר"י . תימה ולר"א תיקשה ליה הנהו קראי דדריש בפ"ק דמגילה (ד' ז:) דקאמר ורבי יהודה כתיב הוא וכתיב לכם ולא קשיא כאן במכשירין שאפשר וכו' וכ"ת ר"א הוה דריש הוא לדרשה אחרינא א"כ מנ"ל התם דרבי יהודה הוה מפליג לימא דרבי יהודה הוה דריש ליה לדרשה אחריתי כר' אליעזר ונראה דבדאורייתא מודה ר' אליעזר דמכשירין דאפשר אסורים *וכי שרי להו הכא ה"מ באהל עראי דאינו אלא מדרבנן גזירה אטו אהל קבע כדאמרינן בבילה בפרק המביא (ד' לג:) מיהו קשה מנ"ל דעדיפא דילמא בהא מודה אפילו רבי יהודה :

*) [ועי' תוס' מנחות נג. ד"ה בן]

נד א מיי' פ"ב מהל' מילה הלכה ד סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסד סעיף ד :

נה ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ה:

נו ג מיי' שם הלכה ה טור וש"ע שם סעיף ו :

נז ד מיי' פ"ג מהל' מילה הלכה א סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסה סעיף א :

נח ה מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסה סעיף ה :

נט ו מיי' שם הלכה ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף יב :

א ז מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה יז ופ"ג מהל' י"ט הלכה יז סמג לאוין סה עה טוש"ע א"ח סי' שטו סעי' ט וסי' שיט סעיף ט וסי' תקי סעיף ד:

רבינו חננאל

מעת לעת להבראותו . וזה מפורש ביבמות בפר' הערל וכל הטמאים: מתני' ואלו הן ציצין המעכבין את המילה . א"ר אבינא א"ר ירמיה בר אבא אמר רב בשר החופה את רוב גובהה של עטרה וכו' וכן הלכתא . ואם הוא בעל בשר מתקנו מפני מראית העין כלומר אע"פ שהציצין הללו אינן חופין רוב גובהה של עטרה מתקנו מפני שלא יהא נראה כערלה: אמר שמואל קטן המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה [ונראה מהול אין צריך למול במתניתא תנא רשבג"א קטן המסורבל בבשר רואין אותו כ"ז שמתקשה] שאינו נראה מהול צריך למול ואמרי' מאי בינייהו איכא בינייהו [נראה] ואינו נראה צריך למול לרשב"ג דאמר ואינו נראה מהול כלל צריך למול אבל אם נראה ואינו נראה אינו צריך למול . פי' מסורבל מסובב בבשר כדכתי' כפיתו בסרבלתהון וכו' . מל ולא פרע את המילה וכו' . פי' מי שמל ולא פרע את המילה כלומר לא קרע את העור וגילה את העטרה כאלו לא מל : הדרן עלך ר' אליעזר אם לא הביא . עז ותהלה לאל אבי . שית עזר גלילין . חלץ באזר והחלין . בפי' ר' אליעזר תולין :

ר' אליעזר אומר תולין את המשמרת ביו"ט וכו' ואקשי' עלה השתא ר' אליעזר להוסיף באהל עראי מחמיר ואמר אין מוסיפין לכתחלה (שאי) [מאי היא]. דתנן פקק החלון ר' אליעזר אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו כו' ופקק זה כגון מסך לסתום בו חללו של חלון ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודים שאין עושין אהלי עראי בתחלה ביו"ט ואין צריך לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר' אליעזר אומר אין מוסיפין ביו"ט ואין צ"ל בשבת וחכ"א מוסיפין בשבת ואין צ"ל ביו"ט ומפרקינן ר' אליעזר סבר לה כר' יהודה דתניא אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד . ר' יהודה אומר אף מכשירי אוכל נפש וזה שמתיר ר' אליעזר לעשות אהל לכתחלה ביו"ט לתלות המשמרת מפני שהוא מכשירי אוכל נפש כדי לשמר היין לשתות בשמחת יו"ט ונמצא ר' אליעזר מיקל מר' יהודה שר' יהודה אינו מתיר אלא במכשירין שאי אפשר לעשותן מעיו"ט אבל במכשירין שאפשר לעשותן מעיו"ט כגון שימור היין וכדומה לו אוסר ור' אליעזר מתיר אפילו בזה . ואין הלכה

יבמות מו:

[תוספ' פט"ו]

[מנחות מג. תוספ' ברכות פ"ו כל המצות עד סופו]

הג"מ יעב"ץ ז"ל ניקוד זה בחיריק

הגהות הב"ח

(א) גמ' העומדין שם אומרים כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה [illegible]

(ב) שם תלויה נותנין לה:

[עירובין קב. לעיל קכה: עירובין מד: סוכה כו:]

[תוספ' סוכה פ"א לעיל קכה: וש"נ]

[תוספ' מגילה פ"א ביצה כח: לו: מגילה ז: לעיל ס: קכד:]

[עי' תוס' דפסחים סח: ד"ה מה ראה רשות]

נושא/מבנה

נושא/מבנה

ברכות מילה